

AZ É-H-G-D-Á-É- ÁTVÁLTOZÁSOK

Valóságossá vált minden.

Fölötte, odalenn, az álom ködszürke boltozata kékes árnyoldalú hópelyheket szitált arra a világra, amelynek egén ugyanazon a reggelen a városba behúzódó varjak ideges csapata keringett. Semmilyen intő jel nem mutatkozott, semmi figyelmeztetés, hogy ez csapda, ez csak csalétek, amit azonnal elrántanak előle, és már harsogják is az igazságtalan ítéletet; semmi: a helyszín állandósult, a méretek, a súlyok hihetőek maradtak, a havazáson kívül más esemény nem történ, így a lány keze lassan engedett szorításából, a belső pedig, az izmok és üregek, megtalálták ernyedtségbeli arányukat. Ha a hullás véget nem érő ingatagságától egy pillanatra megszédült, tekintetével belekapaszkodhattott egy-egy, a fatörzsekből kibúvó odú sötétjébe, amely szinte elmetszette a hópelyhek szemnek, léleknek fárasztó tisztaságát.

Az utcán hónapok, havazásnak nyoma sem volt, a hurrázó varjúhad is elült már, de az égen, mint a jégpályán, a szemlélő ott érezhette az iménti kavalkád karcolt, vágott nyomait, úgy, hogy ezt a reggelt már csak egy váratlan hóhullás tisztíthatta volna ki. A sarkon túl, az utca hosszában jól látszott a beszorult köd homálya, vasárnap reggel lévén csak a tejesember tette-vette csörömpölő lábait egy kapualjban, a zaj szüneteiben pedig, a túlsó járdán egy mérges zacskót zörgetett a szél. Első fáradsága az emeletnyi magasan sorjázó lámpák lila aludozásakor zuhant a férfira.

Ahogy világosodott, és ezt a fehérség élesebbé tette, mint amilyen valójában volt, a szoba berendezése úgy vesztette el odatartozását, a zárt ablakon beáramlott a hőésés, előbb az áttetsző függöny röppent el, aztán a fehérre festett ablakkeret kezdett kövér pelyheket ejteni, végül semmi sem maradt önmaga, csupán a bent honoló kellemes meleg. Az utcára lépett. A járdát teljesen belepő hóban, középen sárgás körvonalú nyomsor vezetett, körül, néhol szétszórtan, néhol egyenes vonalban, néhány különálló lábnyomot szórt be a hó, de az utca kihalt volt. A magasabb szinten fekvő parkocska sétányára feljutó lépcső utolsó fokán két nyom frissen és keményen volt taposva, mintha valaki az imént verte volna le a bakancsáról ott a havat. Arrafelé indult.

Ki lenne olyan ütődött, gondolta magában a férfi, amikor a park egyik lépcsőjén megállva végigmérte a szürke és világtalan reggelt, hogy ilyen időben az utcára lépjen. Tudta, hogy nem találkozhat vele, bár

olyan csend volt, amiben akármi megeshet. Olyan hanyattfekvő bogár-halál. Az éjszakai utazás után inkább azon csodálkozott, miért is van megint úton. Persze tudta. Egy jól letaposott, de a nedvességtől izmos földpázmán átugorva a sárhordalékos járdára lépett, pontosan az ablaka alatt. A függöny nem mozdult, – még ágyban lehet –, a kulcscsörgést visszhangozta, majd elnyelte a lépcsőház. Kattant a zár.

Kattant a zár. A lány fekete szőrmebundájáról, az ajtónyitás mozdulatával néhány csillogó hópehely hullott az előszoba parkettjére, ahol csakhamar kicsi domború cseppekké váltak, mint feszülő buborékok. Sívó hanggal végighúzta lábszárán a csizma villámzárát, mindkét mozdulat után röpke pillantást vetve a helyiség tükrébe. A tükör hátterében, a finom mívű arc mögött, az ajtó résén át, az ablakon túl, leghátul, közvetlen a fekete foncsor előtti látványrétegben, tömött, borzas pelyhekben hullt a hó. A kulcsot, amelyet a férfitől kapott, bármilyen esetre, úgy tette a zsebébe, hogy közben óvatosan a szobába leselkedett. Az ágyon két kibontatlan utazótáska hevert kicsit egymásnak dőlve, alattuk a terítő néhány sugaras ráncot vetett, távolabb viszont nem férfikézre valló ügyességgel volt elsimítva. Ez volt az egyetlen, a legénylakás sutaságától elütő jel, az ablak jól kiütköző pizsokpörsenései, egy cserépben szikkadozó, piros levelű szobanövény, az ágyneműtartóból kilátszó odacsípett párnacsücsök, egy kifordított, sebtiben lerúgott zokni, melyet az asztal lába félig eltakart, semmi nem mutatta a nő jelenlétét. Csak a szépen kisimított ágyterítő. És körül minden tárgyat legalább kéthetes por fedett, kivéve egy nyúlánk borospalackot, amely fal felé fordított címkével állt az asztal bal sarkában, de erről nem lehetett bizonyossággal megállapítani semmit, mert talpától a nyakáig a domborulat olyan csínossággal veszett el, hogy nehéz lenne kitalálni, az halvány porréteg, ami zöld színére ráakódott, egészen friss-e, vagy hetek múlva is ugyanúgy állna. Az ajtó megnyikordult, a lány végigtalpalt a szőnyegen, és egy pár rojtos házipapucsba kígyóztatta harisnyás lábát, talán ettől, talán a kinti hóeséstől a szoba otthonos lett, de egyben szegényesebb is. A két táska láttán arcán könnyű árnyék illant át, ám figyelme hamar elterelődött, fiúszabott lila ujjasán kanyargósan megtapadt, egyik végén hurkot öltő cérnaszálat vett észre, két ujjával felcsippentette, s elégedett mosollyal kísérté végig, ahogy kecsesen aláhullt a kopott szőnyegre. Az asztalnak a borosüveggel átellenben eső sarkában kirongyosodott szélű boríték volt, nem rég került oda. Amikor a lány felemelte, látni lehetett, hogy a papír gyűrődéseinek vonalától eltekintve, alatta ugyanolyan a por, mint körben. Ismerős szemmel futott végig az íráson, mint aki többször elolvasta már. A levél így szólt: „Kedves, amióta elutaztál, se éjjelem, se nappalom. Tudom, már csak egy

hét. Szerettem volna e sorokat csak magamnak írni, de látod, minden sorom neked íródik; téled kérdezek valamit, a válaszokat meg én próbálom megadni, hátha eltalálok egyet-egyed. Remélem neked jól telik. Odakint hull a hó. Pont most kellett elmenned mellőlem? Hívjál telefonon. Vagy talán mégse hívjál; félek. Mennyi minden van a fejemben. Milyen furcsa dolgok. Érzem, most fátyol borul rám, eltakar, megvéd mindentől, áttetsző selyem, nagyon torzít, de nem számít, majd jössz és leemeled rólam. Az arcom sápadt, szemem zöldebb, mint valaha, tiszta a lelkem, nem bántja semmi. De a szív, a szív az már nagyon dörömböl, én meg csak hallgatom kívül-belül, megpróbálom csitítani, mint amikor olajat öntenek a tengerre. Olaj a tűzre minden. Még egy hét. Miért nem lehetek, ha akarok, olyan pici, hogy a zsebedben hordozhass; szépen kitakarítanám mindig, kisöporném onnan azt a ronda dohányport, beosztanám az aprópénzed, a nagyhoz nem nyúlnék, elrendezném, bebútoroznám, benépesíteném, és amikor azzal a csúnya, kihívó mozdulattal zsebre vágod a kezed, boldog lennék. Úgyis tele a zsebed mindenfélével, amiket nem merek megnézni. Legalább a kezed érezze otthon magát, a zsebedben. De nem ülnék mindig otthon, ha amerre jársz, ilyen szépen hull a hó, kibújok, és a zakód alatt, hogy meg ne lássanak, bordás pulóvered grádicsain fölmászok az ádámcsutkádig, mindig baloldalon, útközben megbizonyosodom arról, hogy élsz. Sokszor megijedtem már: nem ver a szíved, anélkül élsz, de mert így nem lehet, már nem sokáig. Ha meg akarnál halni, nyakadba akasztanám magam ékszernek. Nem akarok meghalni, viszont még feljebb mászok majd, fülkagylódba ülök és elmesélem, mit hallhatnál, ha odafigyelnél, mert neked örökké jár valamin az eszed, mindig jön-megy valami a fejedben; egyszer oda is belopózom, igazán, körül se nézek, csak hogy találkozzam a jövő-menővel, és akkor megmondanám neki. Bár nagyon félek. Nézd el, hogy ilyeneket frok. Rimbaud-t olvasok, ahogy megírtém. A költők is hagyhatnák már élni kissé az embereket. Ha látnád, hogyan hull a hó. Szinte érzem benne, hogy élsz, de azt hiszem, nem évégett. De hát akkor mivégett? Mivégett?"

A borítékot megpróbálta ugyanúgy, ugyanolyan helyzetbe visszatenni. Nem sikerült, a ferdén összehajtott papiros hegyesszögének csúcsa ekkor átlósan az üveg felé mutatott, nyílása pedig az asztal lapjához támasztott gitár fejének hátalt. Két csosszanás után egy percre minden nesz megszűnt, a lány, újra egy tükör előtt, szeme zöldjét vizsgálta: ennek köre olyan homályos volt, mintha a borospalack pora fedné, a gyűrű a belső kör zsugorodása folytán kiszélesedett, amint arcát a tükör, vagyis a hóhullás síkja felé közelítette, az önmaga felé való távolodás közben pedig elkeskenyedett, ahogy a középső fekete korong

erőre kapván visszafoglalta az őt megillető méretet. Mindeközben a csend súlyossá és áporodottá változott vissza, talán ekkor először fogadta be őt a szoba, vagy ekkor vetette ki igazán, egyszerűen megfélemlítve róla, – míg az ember sokáig mered saját szemébe, az megválík tőle, két, látásra már teljesen képtelen ábrává lesz, egy merev és törékeny lepke szárnyán, innen még egy lépés előre, és a porszemek újra a szokott módon rakódnak, ereszkednek a kiválasztott helyekre. Az elnehezedett csend alatt nagyot roppant a karosszék. Ettől a lány úgy összeresztett, mintha valaki halkán mellé lépett volna, kezében a bűnjellel, amely nyilván nem bűnnek lehetett bizonyítéka, de első vakságában, hátraperdülve semmi se volt lehetetlen; heves mozdulatától előbb kissé vissza, majd a fordulat irányába lendült a szoknyája és elsuhanóban végigpengetett a gitár húrjain.

É-H-G-D-Á-É, é-h-g-d-á-é.

Minden fáradtságán túl, még a hangok, a hosszú előszoba végében lévő, szaggatottan gurgulázó vízcsap keltette, vagy máshonnan beszűrődő hangok is a virgonc, pendülő magasaktól ereszkedtek a tompa, bongó mélyek felé. Egy másodpercre, súlypontjából ki sem billenve el is aludt, de mire a szemét lehunyta volna, egy átható fájdalomérzet, mint valami felismerés, váratlanul kitisztított mindent. A folyosónak is beillő helyiség jobboldali falából rézkilincs és retesz állt ki, csak tüzetesebb vizsgálattal lehetett az ajtó körvonalát is kivenni, mert felülete ugyanolyan szomorú ábrákat viselt, mint körül az egész fal. Bentről az albérlet háziasszonyának motozása hallatszott, szerencsére a zár csattanására nem figyelt fel, így a férfinak nem kellett gyáván, a vizslató pillantások alatt megbeszélnie a rút időt, hogy hol késik a havazás, hogy azok a régi telek (...). A lány a folyó végi szobában aludt oldalára fordulva, meg-meg rezdülő ajakkal, szája alsó csücskétől csillogó szál eredt a párna fehér vásznára, és a kinti ködhomályhoz hasonló színű foltot hagyott. Az arcon egy hosszanti, piros vonalú gyűrődés két ágának egyike, mintha valamely különös mosoly szülte volna, megtorpant a járomcsont alatt, a másik viszont fölfutott egészen a halántékig, ahol egy megtapadt tincs telepedett rá. Egészen közélről nem verejtek, hanem az alvás bensőséges illata áradt belőle, különösen akkor, amikor erőteljes mozdulatokkal fal felé fordult, és iménti fészkének melege egy halvány fokkal megemelte a szoba hőmérsékletét. A fényes fonálból két pont között lefelé hajló ív lett, kezdeteinél lassan vékonyodott, középen pedig meggyült, de arra még várni kellett, hogy valahol elszakadjon, mint ahogy e veszedelmes mély álom sem tudott még elpattanni, sőt, ahhoz a szakaszához érkezett, amikor az ember két csemcegés között érthetetlen szavakkal elhadarná akárki előtt mindenkori társának

legfélteve titkolt szégyenteljes hibáit is. Mindez azonban nem történt meg, a szemhéjak alatt helyreállt a rend, a hamisan hangzó szavakat elkönyvelte a lélek, tovább lehetett halogatni a kifakadást, meg lehetett pihenni, amíg jól telik: kicsinosítva a belső, kifényezve a szem, a szoknya szépen redőzik, a blúz jól feszül, és alatta (óóh), alatta a táncosok; bocsánat nincs, egyetlen béke se maradt még szent, az észérvek előbb az arcon csattannak, de a semmit sem jelentő buta megszólító szócskára az ember hátán végigborsózdik, nahát, a boldogság. A látvány nagyon is vonzó volt, kuszált aranybarna haja néhol ébenfeketébe zárult, bár ezt a játékot űzhetette a szemlélő kormos képzelete is, s hogy menekedjék tőle, ki kellett néznie az ablakon, az odvas fák varjúfoltjaiba, a fekete téli gyümölcsökre, amelyek nem pottyannak majd romlottan, érett magvakkal a termékeny föld színére, hanem egy intésre felrugaszkodnak és zavart, kavargó tömeggé válnak. Behallatszott ugyan, távolról, a rekedt hangzavar, de a szoba kellemes melege nem tűrte meg, a figyelem elrévedt róla, és egyáltalán, úgy elrévedt mindentől, hogy felneszelve a test ördögét derűs decemberi angyalvárásón kapta. Ez is a fáradság jele volt. Meg talán az is, amit ráadásul megmagyarázni sem tudott, hogy amikor e bugyuta békességben, a lány szuszogását hallgatva elmosolyodtt, megtudta: komor, hallgatag ingujjas férfiak odabenn a mosoly árnyoldalán erős szélalmot ácsolnak valahol, amivel majd meg kell küzdenie annak, aki nem tud örökké kívül lenni, és még örülhet is, hogy meghúzhatja magát, ha csak egy harcra kész szélmalom erre eskábált padkáján is, – mert azok az erős férfiak, akiknek lejárt már az igyekezet kora, mindenre gondoltak, arra is, amire ő csak most először, hogy a halál ideje-órája előtt meg kell majd pihenni, talán többször is, és ezalatt bölcsen figyelheti a nők szuszogását, mint az egérsurranást.

Egy fotelbe huppant és elaludt.

A lány, mire visszatért, a nagy fényesség miatt csak hunyorogva nyithatta fel kissé összeragadt szemét: odakint a ködszürke égboltból kékes árnyoldalú hópelyhek hullottak alá, a szobában pedig egy férfi alszik és mormol, mint a messzi malom; fölötte, odalenn, a városba behúzódott varjak zavart csapata kering.